

його країна стане незалежною. Він був дуже щасливим, бо його душа нарешті заспокоїлась і більше не буде ніяких заборон.

Висновки. Отже, ми можемо стверджувати, що Наталка Доляк у романі “Загублений між війнами” трактує образ морально нескореної людини. Головний герой її роману “загублений” системою та не може знайти душевного спокою. Він страждає заради майбутнього своєї держави. Роман є глибоко психологічним, який особливо виявляється в душевних хвилюваннях головного героя. Своїм твором письменниця змушує нас замислитися над тим, хто ми є, та ніколи ні за яких обставин не втрачати себе.

ЛІТЕРАТУРА

1. Ковальчук О. Новітній українець у саду страждань / О. Ковальчук // Дивослово. – 1997. – № 7. – С. 38–49.
2. Доляк Н. Загублений між війнами: Роман / Н. Доляк – Харків: Книжковий Клуб “Клуб Сімейного дозвілля”, 2015.- 492 с.

REFERENCES

1. Kovalchuk O. Novitnii ukrainets u sadu strazhdan / O. Kovalchuk // Dyvoslovo. – 1997. – # 7. – P. 38–49.
2. Doliak N. Zahublenyi mizh viinamy: Roman / N. Doliak – Kharkiv: Knyzhkovyi Klub “Klub Simeinoho dozvillia”, 2015.- 492 p.

УДК 82.0Е20

ВІДРОДЖЕННЯ ХИМЕРНОЇ ПРОЗИ ХХІ СТОЛІТТЯ НА ФОНІ ЗРОСТАННЯ НАЦІОНАЛЬНО-ПАТРІОТИЧНОГО НАСТРОЮ В СУСПІЛЬСТВІ ДЕРЖАВИ

Шевченко В. В., аспірант

*Луганський національний університет ім. Т. Шевченка
пл. Гоголя, 1, м. Старобільськ, Україна*

shevchenkoviioletta351@mail.ru

У статті аналізується взаємозв'язок підйому національно-патріотичних настроїв в українському суспільстві та нової хвилі популяризації химерної прози. Подається список імен учених, які присвячували свої праці згаданій проблемі. Коротко йдеться про історію виникнення цього жанру і його основних ознак. Автор робить спробу проаналізувати книги українських авторів, у яких в основі сюжету лежать містичні події і як головні або другорядні персонажі виступають герої українського фольклору. Як приклади химерної прози у статті аналізуються книги Дари Корній і Тали Владимірової, Олени Захарченко, Марини Смагіної, Василя Шкляра. Робиться припущення, що химерна проза продовжує розвиватися і еволюціонувати в ХХІ столітті. Автор доходить висновку, що активні національно-патріотичні настрої в українському суспільстві стимулюють відродження химерної прози як унікального явища в літературі.

Ключові слова: химерна проза, міфологія, фольклор, патріотичність.

ВОЗРОЖДЕНИЕ ХИМЕРНОЙ ПРОЗЫ ХХІ ВЕКА НА ФОНЕ ВОЗРАСТАНИЯ НАЦИОНАЛЬНО-ПАТРИОТИЧЕСКОГО НАСТРОЕНИЯ ОБЩЕСТВА ГОСУДАРСТВА

Шевченко В. В., аспірант

*Луганский национальный университет им. Т. Шевченко
пл. Гоголя, 1, г. Старобельск, Украина*

В статье анализируется взаимосвязь активизации национально-патриотических настроений в украинском обществе и новой волны популяризации химерной прозы. Перечисляются имена ученых, которые посвящали свои работы данной проблеме. Коротко говорится об истории возникновения данного жанра и его основных

признаков. Автор делает попытку проанализировать книги украинских авторов, в которых в основе сюжета лежат мистические события и в качестве главных либо второстепенных персонажей выступают герои украинского фольклора. Как примеры химерной прозы в статье анализируются книги Дары Корний и Талы Владимировой, Елены Захарченко, Марины Смагиной, Василя Шкляра. Делается предположение, что химерная проза продолжает развиваться и эволюционировать в XXI веке. Автор делает вывод, что активные национально-патриотические настроения в украинском обществе стимулируют возрождение химерной прозы, как уникального явления в литературе.

Ключевые слова: химерная проза, мифология, фольклор, патриотичность.

THE REVIVAL OF CHIMERIC PROSE OF 21ST CENTURY ON THE BACKGROUND OF GROWING NATIONAL PATRIOTIC MOOD OF STATE'S SOCIETY

Shevchenko V. V.

*Luhansk Taras Shevchenko National University
Gogol square, 1, Starobilsk, Ukraine*

In the article analyzed relationships of revitalization national patriotic mood in ukrainian society and new wave of popularization of chimeric prose. There are a list of scientists who dedicate their works to this problem. Briefly speaking about history of appearing this genre and its main attributes. This article violates the problem of ambiguity interpretation and specificity of modern ukrainian novels. The author tries to analyze characteristics of Ukrainian author's books which take as the basis of the plot the mystic events and as the main or secondary characters they choose the heroes of Ukrainian folklore. Dary Kornei, Taly Vladimirov, Eleny Zakharchenko, Mariny Smagino and Vasilia Shkliara position their books as example of chimeric prose in the article. Authors used folk legends and described ukrainian ceremonies in each novel. The author exposes novels to literary analysis and suggests that they belong to chimeric prose. They accentuate our attention on the fact that some novels have a basis transformed mythology while others preserve the original traditions of Ukrainian folklore. Suggested that chimeric prose continues to develop and to evolve in the 21st century. The author concludes that active national-patriotic moods in Ukrainian society promote the revival of chimeric prose as a unique phenomenon in literature. Also works of ukrainian writers, which full of folklore motifs, emphasize the importance of more detailed analysis of their specifics.

Key words: chimera prose, mythology, folklore, patriotism.

Історичні події та соціальні настрої в Україні останніх років наклали великий відбиток на розвиток культури. Музика, кінематограф, театр, художнє мистецтво, література – усі ці напрямки ввібрали в себе актуальні настрої суспільства, а українські митці почали активно відходити від впливів зарубіжних віянь та робити у своїй творчості акцент на самобутні традиції народу. Сплеск зацікавленості українською історією та звичаями, звертання до своїх коренів має циклічний характер. Так, наприклад, українські митці переживали активізацію повернення у творчості до суто національних традицій у XX столітті під час так званої “хрущовської відлиги”, що стала стимулом для духовної піднесеності, прагнення більше дізнатися про давню культуру свого народу та популяризувати її, сподівання відродити самобутність українського суспільства. Тоді ж уперше серед літературних жанрів виділяється химерна проза. Це аналог магічного реалізму, що був необхідний у період хиткого балансування між соцреалізмом та зверненням до вікового досвіду народу. У XXI столітті, а особливо в період з 2014 року і до сьогодні, українська нація потребує вже з інших причин акцентування на національне забарвлення у культурі та освіті. На фоні цього явища в сучасній українській літературі відбувається повернення із забуття та еволюція химерної прози.

Проблемі виокремлення в українській літературі явища химерної прози свого часу присвячували свої наукові роботи В. Брюховецький, В. Дончик, М. Ільницький, А. Кравченко, Л. Новиченко, В. Панченко, А. Погрібний, М. Стрельбицький та інші. Проте, активний дискурс з цього питання на сучасному етапі не спостерігається.

Зважаючи на те, що багато науковців вважають химерну прозу явищем, яке відійшло в минуле, актуальним є аналіз питання, чи відбувається на сучасному етапі відродження химерної прози.

Мета роботи полягає в дослідженні взаємозв'язку відродження в українській літературі химерної прози та сплеску національно-патріотичних настроїв у суспільстві.

Разом із громадянською свідомістю та піднесенням національно-патріотичних настроїв у суспільстві в країні почав активно зростати попит на українське. Мода, телебачення, музика, література – усі ці напрями поволі відходять від впливу інших культур та набирають національного колориту. “Саме виховання національних почуттів і патріотизму (за допомогою відповідних заходів, історичної освіти, святкування визначних дат, популяризації національних міфів та символів; участі в різноманітних громадських акціях патріотичного змісту) є одним з основних засобів консолідації української політичної нації” [9]. Зі зростанням попиту в реципієнтів на українське популярність набирають твори, в основі яких лежать народні міфи та вірування, оригінальні містичні сюжети, де головними героями виступають не знамениті в усьому світі ельфи, гноми, тролі, а персонажі, оспівані ще у творах Євгена Гуцала, Івана Котляревського, Михайла Коцюбинського, Івана Нечуя-Левицького, Василя Стефаника, Лесі Українки, Тараса Шевченка та ін. Зазначимо, що “Для химерної прози, так само, як і для магічного реалізму, використання міфу, фольклору, вживлення в тексти елементів народної обрядовості стає засобом створення нової художньої реальності, яка корелює з реальністю безпосередньою і таким чином імпліцитно піднімає важливі соціальні, моральні, етичні тощо питання” [7, с. 403]. Романи таких сучасних авторів, як Т. Владмирова і Д. Корній, О. Захарченко, М. Смагіна, В. Шкляр мають за основу містичні події та сповнені національного колориту.

У романах Тали Владмирової та Дари Корній „Крила кольору хмар” і „Зозулята зими” головні героїні наділені особливими здібностями. А на шляху Аделаїди та Руслани зустрічаються вурдалаки, потерчата, відьми, янголи та інші потойбічні істоти. Деякі з них зазнали осучаснення, проте в кожному з персонажів відчувається відлуння прадавніх вірувань наших предків. Химерні події хоч і відбуваються в сучасній Україні, але, наче синтезують зі світом, де органічно поєднувалось язичництво та християнство, а українці сприймали містичних істот не як героїв казок та легенд, а як реальних створінь.

Олена Захарченко є однією з письменниць, чиї твори критики одноголосно відносять до химерної прози. Її повісті “Вишивані гарбузи”, “Брат-і-сестра”, “Дівчинка з химерами” сповнені ірреальними та оніричними пригодами. Події із реального світу тісно переплітаються і навіть втрачають кордон із фантастичними світами, які переповнені загадковими міфологічними створіннями. У творах нестандартний часопросторовий механізм, що стирає межу між теперішнім, минулим та майбутнім, маренням та нашим світом. Мавки, лісовики, привиди, русалки, упирі мають український колорит, у повістях описуються обряди-обереги, якими користувались наші предки.

Марина Смагіна – молода письменниця, дебютний роман якої критики характеризують так: “У “Волковицях” оживає давня карпатська магія з її ірреальними історіями, часовими вирвами, непростеними прокляттями, які пролежали на денці гірської ріки Дзвінки майже сто літ і раптом вирвалися на волю” [8]. А один із героїв роману так озивається про один із найвідоміших символів України: “Чи чула ти, дівчинко, про чари Карпат? Про те, як неживе оживає, а люди перекидаються на дерева та потічки? Чи чула про таємниці Лісу та казки, що їх розповідають стрімкі гірські річки?” [8, с. 17]. На написання роману письменницю надихнула подорож до Західної України, тож історія головних героїв наповнена містичними настроями та оспівуванням української природи.

Василь Шкляр звертається до містичної теми у своєму романі “Кров кажана”. Чоловік головної героїні Анастасії загадково зникає, а її коханець виявляється священником-сатаністом. Настю втягують у ірреальні пригоди, під час яких вона зустрічається з істотами, що були описані в українських легендах та віруваннях: “Ще мить – і з-за чагарів, що обступають галявину, видибують почвари, поторочі, суне всіляке привиддя, чортовиння, з’являються такі ж голі, як і я, жінки з розпущеним волоссям, справжнісінькі лярви – хто на мітлі, хто на коцюбі, одна, здається, на швабрі, а та, дивися, верхи на круторогому цапові, у

якого зеленим вогнем світяться очі. Виходять чаклуни, відуни, ворожбити – ставні і горбаті, граційні й криві, за ними дибують карлики, куцаки, кордуплі, а далі посунула всяка нечисть – хвостаті жаби, пацюки, вухаті їжаки, кроти, чорні котяри, кажани, сичі із півнячими гребенями...” [10, с. 84] – один із епізодів книги, шабаш на Лисій горі, повною мірою занурює читачів у таємничі та шокуючі глибини української міфології.

Отже, використання в літературі фольклорних елементів, ірреальних подій, міфологічних істот надають національного акценту сучасним українським містичним романам та повістям. Оніричність, фольклорна основа, загадкові події – усі ці ознаки, що були притаманні химерній прозі у ХХ столітті, знову актуальні серед письменників. Це дає змогу зробити припущення, що химерна література продовжує свій розвиток, еволюціонує та виходить на новий рівень. Стимулом для цього стала потреба сучасного покоління в поверненні до свого національного коріння, глибоке усвідомлення та переосмислення культурних та історичних надбань, популяризація серед українців унікального минулого предків.

ЛІТЕРАТУРА

1. Дзюба І. Рівень довіри (Штрихи до портрета Володимира Яворівського) / І. Дзюба // Українська мова та література в школі. – 1987. – № 7. – С. 13 – 21.
2. Владмирова Т., Корній Д. Зозулята зими / Тала Владмирова, Дара Корній. – Харків: Клуб сімейного дозвілля, 2014. – 353 с.
3. Владмирова Т., Корній Д. Крила кольору хмар / Тала Владмирова, Дара Корній. – Харків: Клуб сімейного дозвілля, 2015. – 314 с.
4. Войтович В. Українська міфологія / В. Войтович. – К.: Либідь, 2002. – 662 с.
5. Захарченко О. Брат-і-сестра / О. Захарченко. – К.: Факт, 2007. – 180 с.
6. Захарченко О. Вишивані гарбузи / О. Захарченко. – К.: Факт, 2006. – 2012 с.
7. Подар Ю. “Магічний реалізм” і “химерна проза”: протистояння чи взаємодія / Ю. Подар. // Літературознавчі студії: збірник наукових праць. – 2012. – Вип. 33. – С. 397 – 404.
8. Смагіна М. Волковиці / М. Смагіна. – К.: Вид. група КМ-БУКС, 2016. – 224 с.
9. Чупрій Л. Шляхи оптимізації національного патріотичного виховання молоді в контексті забезпечення формування національної самосвідомості та історичної пам’яті українського народу. – [Електронний ресурс] Режим доступу: http://bulava.in.ua/chupriy_molodist.html
10. Шкляр В. Кров кажана / Шкляр Василь. – Х. : Клуб сімейного дозвілля, 2013. – 268 с.

REFERENCES

1. Dziuba I. Riven doviry (Shtrykhy do portreta Volodymyra Yavorivskoho) / I.Dziuba // Ukrainka mova ta literatura v shkoli. – 1987. – # 7. – P. 13 – 21.
2. Vladmyrova T., Kornii D. Zozuliata zymy / Tala Vladmyrova, Dara Kornii. – Kh: Klub simeinoho dozvillia, 2014. – 353 p.
3. Vladmyrova T., Kornii D. Kryla koloru khmar / Tala Vladmyrova, Dara Kornii. – Kh: Klub simeinoho dozvillia, 2015. – 314 p.
4. Voitovych V. Ukrainka mifolohiia / V.Voitovych. – K.: Lybid, 2002. – 662
5. Zakharchenko O. Brat-i-sestra / O.Zakharchenko. – K.: Fakt, 2007. – 180 p.
6. Zakharchenko O. Vyshyvani harbuzy / O.Zakharchenko. – K.: Fakt, 2006. – 2012 p.
7. Podar Yu. “Mahichnyi realizm” i “khymerna proza”: protystoiannia chy vzaiemodiia / Podar Yu. // Literaturoznavchi studii: zbirnyk naukovykh prats.. – 2012. – Vyp. 33. – P. 397 – 404
8. Smahina M. Volkovytsi / Smahina M. – K.: Vyd. hrupa KM-BUKS, 2016. – 224 p.
9. Chuprii L. Shliakhy optymizatsii natsionalnogo patriotychnoho vykhovannia molodi v konteksti zabezpechennia formuvannia natsionalnoi samosvidomosti ta istorychnoi pamiatii ukrainskoho narodu. – Rezhym dostupu: http://bulava.in.ua/chupriy_molodist.html
10. Shkliar V. Krov kazhana / Shkliar Vasyi. – Kh. : Klub simeinoho dozvillia, 2013. – 268 p.